СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 53. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 7-го березня 1939. No. 53. Jersey City, N. J., Tuesday, March 7, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

БУНТ ПРОТИ ДЕРЖАВНИХ ВИДАТКІВ

ВАШИНҐТОН. — В конґресі йде велика пропаганда проти того, щоб уряд далі щедро витрачував гроші і далі задовжував край. В тій справі Рузвелт мав цього понеділка розмови з провідниками сенату і палати представників, а також заступником президента, Ґарнером. Думка, що уряд мусить ощаджувати, захоплює чимраз більше число конґресменів. Прихильники економії говорять, що вже цього року треба зрівноважити федеральний буджет обтинаючи видатки на два і пів біліона долярів. Зрівноваження буджету викличе довіря бизнесу, який наново зачне вміщувати капітали в нові підприємства.

БОРОТЬБА МІЖ РОБІТНИКАМИ І ПРАЦЕДАВЦЯМИ ЛАҐІДНІЄ.

НЮ ЙОРК. — Окружна директорка комітетів взаємодіяльности праці, пані Елінор Ґерик, оголосила звіт праці тих комітетів, в якому сказала, що на терені стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі і Конетикат відносини між робітниками і працедавцями в останних роках значно поправились. Обі сторони, говорить в звіті пані Ґерик, починають чимраз краще розуміти діючі закони праці і починають пристосовлюватись до них, стараючись заразом в законний спосіб черпати добродійства випливаючі з них.

АРМІЯ ДОВІДАЛАСЬ ПРО СЕКРЕТ НІМЕЦЬКОЇ БОМБИ.

ВАШИНҐТОН. — Американські військові круги подали до відома, що їм вдалось відкрити секрет одної німецької бомби, яка завдавала в еспанській війні такі величезні шкоди, та якої так побоювались інші народи. У звязку з тим сенатор Кларк, член сенатського комітету військових справ, заявив, що армія пильно слідкує за тим, що діється в Европі в ділянці зброєнь.

АВТОМОБІЛЬНА ЮНІЯ НЕ НАЛЕЖИТЬ ДО К.П.О.

ДІТРОЙТ. — На конвенції автомобільної юнії, влаштованій головою Гомером Мартином, що попав в розріз з Джаном Люїсом за те, що повикидав зо своєї юнії комуністів, виявилось, що юнія автомобільних робітників, хоч належала до Комітету Промислової Орґанізації, але ніколи не вибирала чартеру згаданого Комітету. А тепер, після цього розходження, згадана юнія цілком зірвала звязки з К.П.О. і або буде цілком самостійною, або увійде в склад Американської Федерації Праці. Приявні делеґати, що репрезентували поверх 60,000 орґанізованих робітників, справили Мартинові велику овацію.

ПЕРЕДБАЧАЄ ВІЙНУ ЯПОНІЇ З СОВЄТАМИ.

БОСТОН. — Експерт в заграничних справах „Юнайтед Преси", Джов Моріс, в „Бостон Травлері" з 2 березня ц. р. передбачає на Далекому Сході війну Японії з Совєтами. Він говорить: „Мілітарні події на Далекому Сході залежатимуть почасти від того, що станеться в Европі. Багато знавців є того переконання, що Японія вже задовго ждала на свій рух проти Росії, яка могла бути легкою добичею пару літ тому. Та це майже певне, що Японія вдарить у випадку, коли европейські події доведуть до німецької виправи на совєтську Україну".

ВЧЕНІ ЗНАЙШЛИ „ЗАГУБЛЕНИЙ СВІТ".

СКЕНЕКТЕДІ (Ню Йорк). — В місцевім Юніон каледжі професор Заль сказав, що експедиції вчених, до якої він належав, вдалось знайти в Бритійській Ґваяні „загублений світ", на подобу того, що його описав англійський письменник Конан Дойл в своїй фантастичній повісти під подібним заголовком. Вчені знайшли на високих горах племя, що жило в цілковитій згоді зо собою, та члени якого ніколи не сварились, не гнівались та не зводили боротьби зо собою. Вічна радість панувала в них. Також знайшли там таких звірів, про які дотепер не знала наука. Вкінці знайшли такі високі водопади, що є десять разів вищі від Наяґари.

НА ЗЛІСТЬ МАМІ ВІДМОРОЖУЄ СОБІ ВУХА.

ПЛЕЙНФІЛД. — Багатий мешканець Плейнфілду, Семюел Рошмор, такий недобрий на джерзісітського посадника Гейґа, що зі злости до нього почав нищити своє власне майно з цілю опустити стейт Ню Джерзі раз на все. Він почав від того, що звелів зрубувати дерева, що окружають його віллю. Тих дерев є 1,200. Опісля, заявив він, розбере свою віллю й не лишить каменя на камени. Знищивши все він подасться в світ. На своїм майні він поставить великий напис, що змушує його до того господарка Гейґа. Краплею, що переповнила „чашу його терпінь" було назначення сина Гейґа на суддю апеляційного суду.

ТЕЛЕҐРАМИ, ВИСЛАНІ З НАГОДИ ВІДКРИТТЯ ПЕРШОГО СОЙМУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

I.

На руки премієра о. д-ра Августина Волошина вислав У. Н. Союз таку телеґраму:

Перша й найстарша українська орґанізація у Злучених Державах Америки витає Перший Сойм КарпатськоїУкраїни і бажає зібраним народнім представникам успіху в їх нарадах і праці в користь молодої української держави та на добро всього українського народу.

Головний екзекутивний комітет У. Н. Союзу:

МИКОЛА МУРАШКО, головний предсідник,

ГРИГОРИЙ ГЕРМАН, заступник головного предсідника,

МАРІЯ МАЛЕВИЧ, заступниця головного предсідника,

ДМИТРО ГАЛИЧИН, головний секретар,

РОМАН СЛОБОДЯН, головний касієр.

II.

Від „Обєднання" вислано такий привіт:

Витаємо Перший Сойм Карпатської України. Іміґрація вірить, що Ви сповните вложене на Вас завдання з повним успіхом.

Обєднання Українських Орґанізацій в Америці:

ОМЕЛЯН РЕВЮК, предсідник,

Д-Р ЛУКА МИШУГА, секретар.

ФРАНЦІЯ БАВИТЬСЯ „СКЕЧАМИ".

Один з французьких театрів виставив дотепний „скеч". Його героєм є промисловець, який унаслідок складного збігу умовин дістає в посідання аж 100,000 спортових сорочок. З клопоту спасає його політика: він творить нову партію, причім кожний її член купує одну сорочку з цього якраз запасу. Паризька публика знаменито бавиться насмішливою пародією сучасних політичних рухів.

ПІД ЗАМІТОМ ОУН.

Перед окр. судом у Перемишлі судили Івана Михаліху, сина пароха зі Скла коло Яворова, Івана Книлюка й Ілька Гриника, обвинувачених за приналежність до ОУН і кольпортажу протипольських летючок. Михаліху засудили на 4 роки вязниці, Книлюка на 1½ року, а Гриника звільнили від вини й кари.

АРЕШТУВАЛИ СЕКРЕТАРЯ „ПРОСВІТЯНСЬКОЇ ХАТИ".

В селі Вильгоже, повіт Рівне, арештували секретаря місцевої „Просвітянської Хати", Павла Ценка. Подробиці арештування держать в тайні.

61 УЧНІВ НА ОДНОГО ВЧИТЕЛЯ.

Обтяжено одного вчителя в Польщі було 1938-го р. — 61 учнів. Це найбільше в Европі число дітей, що припадає на одну вчительську силу.

ЗВІЛЬНЯЮТЬ УКРАЇНЦІВ.

Осип Нагірний, урядовець міського уряду у Скольому, дістав повідомлення, що по трьох місяцях тратить працю. На його місце заанґажовано ем. капітана. Як довідуємося, ендекуючі т-ва Сколього вислали петицію до вищої влади з домаганням перенести зі Сколього двох судових урядовців - українців, до речі, вповні льояльних громадян.

ПЕРША РУМУНСЬКА ВИРІБНЯ ФІЛЬМІВ.

В Сібю (Семигород) відчинили першу румунську вирібню фільмів під назвою „Карпатія-Фільм". Мистецьким керівником підприємства є письменник Каміль Петриску.

ШОФЕРАМ - ПІЯКАМ ВІДБИРАЮТЬ У НІМЕЧЧИНІ ПРАВО ЇЗДИ.

Німецьке міністерство комунікації відбрало право їзди 4,662 самоходовим керівникам, в яких ствердили нахил до надуживання алькоголю.

ТОМА МАН ЗНОВУ ТРАТИТЬ ГОРОЖАНСТВО.

На основі нових декретів про виселення в Чехії мають позбавити чеськословацького горожанства лавреата нагороди Нобля, Тому Мана, який тому кілька літ дістав був чехословацьке горожанство.

ПЕРШИЙ ВИСТУП.

Одітий в церемоніяльне одіння свого уряду, ново-вибраний папа Пій XII. являється вперше публично, показуючися на центральнім бальконі церкви Св. Петра в Римі й уділяючи благословенства великим масам людей, що зібралися на площі Св. Петра. Цей образець переслано телефоном з Риму до Лондону, а звідти радіом до Ню Йорку.

ВЕЛИЧАВИЙ ЗДВИГ КАРПАТСЬКОЇ СІЧИ

ХУСТ. — Коло 10,000 осіб взяло участь в орґанізаційнім зїзді, влаштованім головною командою орґанізації народньої оборони „Карпатська Січ". Зїзд відбувся в Хусті дня 19. лютого. На зїзд приїхав і взяв у ньому участь ґен. Віктор Курманович, колишній командант І. Корпусу Української Галицької Армії, потім начальник булави Начальної Команди УГА і секретар військових справ ЗУНР. Не зважаючи на дощ зі снігом і несприятливу погоду у самому поході взяло участь 5,000 січовиків в одностроях. Решта була без одностроїв. Тільки всі мали шапки-мазепинки. В поході взяло участь дуже багато жіночих відділів Січі. Похід продефілював перед будинком влади, в якому на бальконі стояли: прем. о. д-р Волошин, мін. Ревай та члени інших міністерських урядів. На зборах на площі перед Січовою Гостинницею промовляли головний командант Д. Климпуш і мін. Ю. Ревай.

СОЙМ РАДИТИМЕ В РАХОВІ.

ХУСТ. — Карпатоукраїнський уряд приняв делеґатів з Гуцульщини, які прохали, щоб перше засідання сойму відбулося у Рахові, осередку Гуцульщини. Уряд рішив вдоволити це прохання, щоб тим способом дати моральну нагоду за відданість Гуцульщини, яка все була аванґардою у визвольній боротьбі та в національному відродженні закарпатських українців.

ПРАПОРИ З ТРИЗУБОМ.

ПРАГА. — Преса зазначує, що підчас передвиборчих маніфестацій в Карпатській Україні видно було дуже багато прапорів з вишитим тризубом

Нове життя . . .

Та найоригінальніший прапор мав господар при Румунській вулиці в Хусті. В отворі ґонтами критого даху вивісив він жовтоблакитний прапор, в якому темно синьою фарбою змальовані руїни хустського замку, зза якого сходило червоне сонце. На запити, що означає такий прапор, господар відповідав: „Це сонце за нашим містом означає нове життя в Карпатській Україні".

НА РОБОТИ ДО НІМЕЧЧИНИ.

ХУСТ. — В лютім виїжджає з Карпатської України коло 4,000 робітників до Німеччини на роботи. Це перший транспорт.

ЄПИСКОП ДЛЯ ПОЛЯКІВ ГРЕКО-КАТОЛИКІВ.

ВАРШАВА. — Увінчаються успіхом дуже запопадливі заходи „греко-католицьких польських кругів" в справі основання окремої, греко-католицької епископської катедри для поляків греко-католиків. Як подає кореспондент „Діла" з „дуже добре поінформованих джерел", то епископом має стати поляк, хоч як кандидати називають також о. Ількова, відомого зі своєї зрадницької роботи. Ця справа була мабуть уже обговорювана підчас римської конференції б. кардинала Пачелія з польським віцеміністром Шембеком дня 17. лютого б. р.

НАДІЮТЬСЯ З ВАТИКАНУ НОВИХ ЛАСК.

ВАРШАВА. — Польська Аґенція Телеґрафічна запевняє, що новий Папа знає дуже добре Польщу, завжди ставився до неї дуже прихильно, та що буде продовжувати супроти Польщі політику свого попередника Пія XI. Аґенція подає далі, що в Ватикані хочуть признати Польщі трьох нових кардиналів та два нові епископства: в Станиславові й Ґродні.

ЗАВЖДИ ВІРНА . . .

ВАРШАВА. — Пат подає, що президент Польщі вислав привітну телеґраму з нагоди вибору кардинала Пачелія новим Папою, в якій підкреслив „синівську відданість Польщі, що завжди була вірною і привязаною до церкви".

НЕ ЗРІКЛИСЯ СПІЛЬНОЇ ГРАНИЦІ.

ВАРШАВА. — Кореспондентка часопису „Ди Ню Йорк Таймс" Ені МекКормик подає, що польський уряд не зрікся домагання мати спільну границю з Мадярщиною. Ні не зреклася цього Мадярщина. А тепер погодилася з тим ще й Румунія, яка передше була проти спільної границі. І саме це буде навіть предметом розмови між румунським міністром заграничних справ, що тепер є в Варшаві, і польським урядом. Усі ті три держави хочуть створити протинімецький вал, щоб спинити похід Німеччини на схід.

Не надіються війни.

Кореспондентка далі стверджує, що Польща відітхнула, як Німеччина звернула свої очі на полудне, щоб допомогти Італії. Це відтягнуло можливість війни на сході Европи.

ВИЙДЕ ДЕЛЕҐАЦІЯ З К. У.

ПРАГА. — Американський кореспондент подає, що мін. Ревай заявив, що Карпатська Україна вислає делеґацію до Злучених Держав у справі добуття фінансової помочі.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИТАЙТЕ!

Вибори до першого сойму Карпатської України випали так, що перевищили найкращі сподівання найбільших оптимістів — там в Карпатській Україні й тут в Америці. Знаючи з довголітнього досвіду, хто є ті, що держать наших братів із Закарпаття ще й тут в Америці в національній темноті, годі було нам вірити, щоб там на рідній землі, в тих Богом і людьми забутих бідних гірських хатах, міг наш нарід прозріти в так скорому часі й в такій подавляючій більшости.

Нам здається, що там в Карпатській Україні й тепер не є всі одного погляду, що й там є ріжні думки про громадські справи. Проте це не було перешкодою тому, щоб тоді, коли мав виявити себе державницький інстинкт, не виступити одною великою громадою з одними і тими самими всеукраїнським почуванням.

Передвиборча акція, як знаємо, була не довга. Для неї не стало часу. Та проте провід Карпатської України мав повну віру, що наш селянин, як не зрозуміє, то певно серцем відчує, що то кличе його голосувати Рідна Влада, що відзивається до нього Рідна Земля. А вислід голосування доказує, що два десятки літ сякої такої волі та три місяці рідної влади знищили до щенту те, що залишилося по довгих століттях мадярської неволі. Наш нарід на Закарпаттю знайшов і приняв з щирим і повним серцем українську спільноту, переконавцись, де є правда, приглядаючись роботі тої влади, що назвала себе рідною, українською.

Нарід сказав своє слово. І віднісся з довірям до тої ідеї, яку перед ним закривали і яку оплюгавлювали мадярські й московські агенти. Тепер вибрані тим народом заступники мають виявити в соймі свій політично-господарський розум. Вони знаходяться в дуже тяжкому положенні, бо в світі слідкують за кожним їх кроком. А всі вороги України вишукуватимуть найменший їх промах, щоб це використати проти українського народу і проти його змагань до державности і самостійности, до Великої України. Карпатська Україна, а зокрема її провід, мусять отже виказати, що українці це державнотворчий нарід, та що вміє собою правити навіть в найтяжчих обставинах. Наші представники в Карпатській Україні мусять мати завжди на увазі й те, що від 20 років ми позбавлені української території з українським представництвом. І ця кривда мусить бути видвигнена в соймі Карпатської України і заманіфестована. Та ми певні, що так буде. Тому з вірою і надією в побіду української ідеї в Карпатській Україні й на всіх українських землях, витаємо Перші Наради Першого Сойму Карпатської України зі словами: Слава Україні!

Капітал для Карпатської України

Прага, в лютім 1939 р.

Цілий світ дивиться тепер на Карпатську Україну — цілий український світ принаймні. А це світ не малий, бо він сягає від Чорного моря до Зеленого Клину й від Карпат до канадійських степів. А обсягає він, як тепер вичислено, не менш як 50 міліонів душ, із того 40 міліонів в одній громаді між Кавказом та Карпатами, а 10 мліонів розкиданих по цілім світі. Думки цього великого світу линуть одностайно на Карпатську Україну, бо там твориться ядро тої Великої України, яка не сьогодня так завтра народиться і здійснить мрію, за яку десятки поколінь пролили сторіки крови.

Але сьогоднішнє життя Карпатської України складається з двох частин. Одна частина — це святочна, вічна, скерована до далеких берегів, до великої всенародньої мети. А друга — це буденна, місцева. Обидві ці частини: ідеальне „завтра" й матеріяльне „сьогодня" не сперечаються між собою, навпаки, вони себе доповнюють взаємно — але за одним не забувається й друге. Люди на Карпатській Україні сходяться на віча, готуються до великих подій, які можуть настати кожного дня, єднаються й гуртуються, кують зброю й шикуються в лави. Але разом із цим це живі люди — й люди бідні! — які мусять їсти й пити, одягатись і взуватись, які потребують битих шляхів і залізниць, шкіл і лічниць, які мусять платити податки. А на це все вони не мають майже нічого.

Доля так судила, що Україну перш окрадають, а потім збудять — це ще Шевченко пророкував. Але це якась особлива іронія, якийсь особливий глум долі, що першим збудився найбільш окрадений, найбільш упосліджений куток України. Закарпаття. Природа його властне не дуже обділила. Він має чудові гори й озера, які в зимі і в літі дуже добре надаються для туристики й ріжних спортів. Він має багато лісів — а це нині велике багатство. В околицях Ясині знаходяться джерела нафти — а це ще більше багатство. Соляні копальні в Мармарозькій Солотвині можуть не тільки постачати сіль, але також стати основою великого хемічного промислу. Довкола Довгого лежать грубі шари залізної руди, а зовсім близько, коло Імстичова, є досить брунатного вугілля. Карпатська Україна має також поклади каоліну, з якого виробляється найдорожча й найкраща порцеляна. Карпатський мармор і ґраніт мають добру славу. Нарешті підсоння Закарпаття дає змогу плекати тут найкращі сорти овочів і вина. Тільки для хліборобства умови тут неприятливі, але брак збіжжя можна надолужити нодміром інших продуктів.

Отже сама по собі ця земля не належить до найбідніших — але що з неї зробили її дотеперішні пани й володарі! Край вони занапастили, витягаючи з нього останні соки, люд вони довели до жебрацтва, не допускаючи його ані до господарського розвитку, ані до освіти. Усі природні багатства краю або лежать облогом або використовуються рабівничим способом. Туристичний рух розвинений дуже слабо, бо є мало шляхів і майже нема модерних готелів. Ліси вирубуються по-злодійськи, а дерево продається закордон неспрацьоване, як його Господь Бог створив, замісць тут же на місці виробляти з нього папір, меблі, шпали та інші готові продукти, які мають без порівнання більшу ціну, ніж необроблене дерево. Сіль добувається як діди й прадіди її добували, але від хемічного промислу при соляних копальнях нема й сліду. Нафта, руда, вугілля, каолін що-йно чекають на своїх Колюмбів. Мармор і ґраніт спрацьовуються в дуже малій скількости. Плеканням овочів і вина досі займались самі мадяри та німці.

А як живе люд на Карпатській Україні, про це нашим людям не треба розповідати. Колиб цеї зими не було спроваджено з Румунії кількадесять ваґонів кукурудзи, карпатські українці повмиралиб із голоду. Якийсь статистик вирахував, що карпатський українець має пересічно річного доходу 150 чеських корон, себто менше ніж 5 долярів! Подумайте та уявіть собі добре, що це в дійсності значить — мати на цілий рік для себе, для родини, на податки й на все інше тільки пять долярів. В Америці робітник може заробити ту суму за один день, а на Карпатській Україні треба з цим прожити 365 днів. Коли добре порахувати, то це видасть приблизно $1\frac{1}{3}$ центи на день. Добрий народній дохід, егеж?

А тепер на основі цього „народнього доходу" уряд Карпатської України мусить будувати й втримувати державу, насамперед утримувати себе й свої уряди, а потім будувати шляхи й залізниці, школи й лікарні, харчувати біднішу частину населення, дбати про пошту, телеграф, радіо, розбудовувати промисл, друкувати книги й часописи, підтримувати театр і письменників. А ще треба тепер платити Празі — й платити чимало. Бо Карпатська Ураїна тепер майже самостійна частина федеративної чехо-словацької републики. Самостійність річ добра, але вона також коштує гроші. Доки Закарпаття було „Подкарпатскою Руссю" й управлялася з Праги, воно принаймні могло вимагати від Праги грошей на свої найпекучіші потреби. „Ви нами управляєте, чи на цім заробляєте чи докладаєте — це намводнаково, але допомагати нам мусите". І Прага справді в перших часах давала урядові Волошина — Ревая чималі грошеві підпомоги, бо інакше не булоб чим платити урядникам, чим купувати кукурудзу для голодуючого населення, чим підтримувати лад і порядок у новій молодій державі.

Але тепер становище змінилось. Карпатська Україна не тільки мусить сама себе отримувати з власних краєвих прибутків, а мусить ще чимало платити Празі на цілодержавні потреби. А цих потреб є сила: військо, пенсії, президент републики, спільна міністерська рада, найвищий суд, найвищий контрольний уряд, закордонна політика, цла й фінанси, найвищий виборчий суд... У Празі вже складено кошторис цих спільних цілодержавних видатків, а виносить він понад 3 міліярди чеських корон, себто 100 міліонів долярів — це вже навіть для Америки сума досить значна. А скільки має на це дати Карпатська Ураїна? Ясна річ, що не дуже багато, бо доведеться числитись із її господарською неспроможністю — але дещо з неї Прага витягне й нічого їй не подарує.

Відозву УНО про всенародній податок для Карпатської України ви вже читали. **В урядовій відозті не все можна було сказати,** хай отже цей допис буде додатком і поясненням до неї. Але й всенародній податок цілого питання не розвяже, а треба буде **підприємчивих українських людей і приватного українсьаого капіталу,** щоб міцно поставити карпатоукраїнську державу й карпатоукраїнське господарство на власні ноги. Про це ще доведеться багато й пильно думати.

М. Сивошапка.

Без віри в правду наших діл не можемо йти вперед

Львів, 17. лютого 1939.

Коли розглянемось поміж нами і питаємось час до часу: що діється між нами і що робимо на той насущний хліб і на майбутнє, щоб нам стало ліпше, то добачуємо і тут і там, і близько коло нас, і в нас самих, і за нами, і дальше від нас, що між нами зачинає **поширюватись атмосфера апатії і безділля.** Зокрема не видно у нас послідовної праці на ріжних ділянках: культурно-освітній, господарсько - суспільній, чи науковій або політичній, а зате чуємо нарікання на всі боки. Доходить уже до того, що дехто нарікає, начеб у нас було за багато товариств-установ, а буває часто, що нема кому написати протоколу засідання...

Колиж розважимо стан справи ближче, то в останніх часах спирається наше громадянське діяння на двох подіях.

Першою є вдоволення з того, що закарпатським українцям засяла краща доля. Так воно є, і наша радість як братів зовсім природна й оправдана. Але та радість не може вичерпувати чи заступати нашого власного діяння, щоб ми поза радіями з Хусту чи з Відня не бачили потреби нашої безнастанної громадянської роботи у нас дома. Адже за нас ані час ані ніяка інша чужа сила не зробить того, що ми маємо у себе зробити, і то на всіх ділянках нашого громадянського життя. А журитися чи займатися долею закарпатських українців ми тепер не потребуємо, бо вони самі дають і дадуть собі раду, а як чого чи кого потребуватимуть, то самі постараються, а ми тут маємо своє робити...

Другою подією, що нас бентежить і відриває від громадянської праці, це якийсь дивний не то страх не то переполох з приводу проголошуваних осягів енерґії польського громадянства, чи це буде в Станиславівщині чи в Тернопільщині. Чи ці звідомлення обєднаних кол польського громадянстта про їх осяги супроти нас відтягати від нашої праці, але навпаки — отся праця з другого боку має саме навчити український загал, що наше громадянське життя мусить розвиватися відповідно і безнастанно, та що нам невільно упадати на дусі. Ми всі мусимо ставати до конструктивної доцільної роботи. ставати з охотою та вести її громадно і послідовно.

З орґанічної і зорґанізованої нашої громадянської активности, що по змозі творить позитивні національні цінности, ми не можемо щораз підходити на бік і переставати та забивати час пустими балачками, бо сьогодні всім народам стало спішно й один старається перевищити другого у здобутках своєї праці. Ось тут та міжнародня конкуренція, з якою й ми мусимо числитися і в ній шукати життя та добра, бо до цього кличе нас **любов рідної нації.**

У цих змаганнях нашої української нації мусимо **охоплювати всі ділянки громадянської праці,** так як це приказує нам ділова орґанізація наших установ, при чому не можемо нічим зражуватися, ані забувати **основних вимог** у нашій щоденній громадянській праці.

Передусім треба нам уважати нашу працю не за тягар і не за терпіння, якого маємо чим скоріш позбуватись, а за конечну роботу з призначення нашого життя і для **вдоволення нашого запотребування,** що дає нам красу і добро до життя та найвищу заплату у наших національних змаганнях. І тому не можна цієї роботи покидати, а навпаки — щораз більше і безнастанно її поширювати і поглиблювати, щоб творити те все, чого треба до життя нам і рідній нашій нації, щоб ми не потребували тягнутись у хвості інших та на нікого не оглядались.

А дальше в нашій громадянській роботі це: **непохитна громадянська віра** в потребу і доцільність нашої праці, по думці основ патріотичного життя українсьаої нації. Коли приймаємо тези нашої громадянської орґанізації у підставовій меті життя культурного й освітнього, морального й релігійного, господарського й суспільного, науці, поступу і політичних свобід, то мусимо також непохитно і щиро вірити вте, що постановляємо, приймаємо і приказуємо собі й іншим робити, для добра нас усіх і гаразду нашої нації. **Без віри в правду наших діл не можемо йти вперед!**

Коли осьтак розважна праця на всіх місцях стане символом нашого життя, а доцільна зорґанізованість буде українською рацією, тоді така жива громадянська діяльність **захопить усе наше громадянство як ідеольоґічно свідоме своїх змагань. Це дасть нам дійсну спроможність життя нації.**

Ось таким громадянським життям мусимо ми всі жити **беззастережно і чесно.** Тоді й виконаємо вимоги здорової громадянської праці як нашої внутрішньої політичної думки: наша доцільна праця — це найперша політика! — („Діло").

К. Л.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(21)

В цім дворі ставали й татарські купці, що приїздили до Москви зо східніми товарами. До цього двора часами привозили й увільнених полонників та придержували там день-два, доки не розмістили їх, куди годилося. В ті часи полонників викуплювали або вимінювали звичайно в пограничних містах, звідки увільнені розходилися до своїх місць приналежности, але тих, котрі не мали родини, або викуплювалися на рахунок царського скарбу, або з якої іншої причини потрібні були для допитів, привозили до Москви і приміщали в кримськім дворі. Під той час туди являлись і московські полонники з панськими послами і гонцями, привезені для заміни на татарських мурз, після заключеної наперед умови, або увільнені кримським ханом на знак дружби з московським государем. Отсе тепер як раз лучилося.

Хан Дівлет-Ґірей, наполохавшися успіхів Вишневецького і Данила Адашева в минулім році та почувши, що Вишневецький підмовляє Москву проти Криму, зміркував, що при тодішніх невідрадних обставинах Криму буде розумніше заявити Москві охоту до помирення й тому вислав Карач-мурзу в посольстві до Москви, щоби заявив, що на знак дружби й братерства увільняє всіх московських братів, забраних останніми роками. Більша часть була увільнена на границі, а громада з кількасот людей прибула до Москви з Карач-мурзою та примістилася в кримськім дворі. Хоч двір обширний, то тепер був він затісний, так, що бідняги, котрим не стало місця в хатах, ночували в зимних комірках, без огляду на це, що вже наступала зима... Зрештою полонникам прийшлось побувати там не довго. На другий день, по прибуттю Карач-мурзи, наповнилися і кримський двір і ціле подвіря санями бояр, гостей, архимандритів, ігуменів і многими людьми всілякого стану.

Одні приїздили й приходили відшукувати свояків і знайомих, другі, щоби роздавати милостиню та забирати до себе нещасливих, будьто зо співчуття, будьто задля власної вигоди. Піднявся гамір, начались оклики, ридання, подяки, обійми, поцілуї. Там мати обливала сльозами голову повернувшого сина, там діти вішалися на шию батькові, котрого зразу не пізнали, не бачивши його кілька літ, там цілувався брат з братом, сестрінець з дядьком; для многих наступив такий день невисказано радісний, година такого щастя, за котру, здавалося, не жаль було перетерпіти багато гірких літ. Нещастя тратить свою палючу силу, коли устає, а чоловік відчуває для нього вдячність за ту хвилину величезного щастя на землі, — за мінуту покінченого терпіння. Але були тут і такі брати, дядьки, сестрінці, котрі поверховно виявляли радість, а внутрі лютилися: це були такі, котрим не хотілося звертати вернувшим своякам їх майна; вони уважали їх за погибших, а тут нараз несподівано свояки оживають... Щож робити?... Їх цілують, обнимають, а в души собі гадають: ліпше було би, якби чорт був тебе взяв. Деякі пани приходили у кримський двір немов з побожности, а на самій річи задля користи: розглядалися, чи нема якого бідака, котрий не має куди дітися і, коли знайшли такого, розпитувалися його з півчуттям, давали йому полтинника, відтак знов розпивувалися, зітхали разом з ним над його горем та сиріцтвом і немов співчуваючи говорили йому: бідний ти, бідний сирітка! Пощо тобі скитатися по білім світі? Ох, ох! Людей добрих мало тепер стало на світі, кожний дбає, щоби лише йому добре було, а ближньому свому лиха шукає, зменшилася милосердність: ходи до мене, у мене для тебе кут теплий знайдеться, ситий і одягнений будеш, а роботи великої не будеш мати. Піддасться сирітка приманчивій бесіді й поведе такий милосерний сирітку до дяка у хлопський приказ підписати письмо, дасть йому пять рублів, а наобіцяє у двоє, та возьме бідака у рабство на ціле життя. Прийдеться біднязі переміняти зазулю на яструба: освободився з татарської неволі а попався в московську. Монастирські власти приїжджали на кримський двір вербували бранців до себе у монастирі; також дадуть сиротині милостиню, вискажуть йому мудрі слова про суєту міра і про це, як добре буде на тім світі тому, хто вивречеться світа й піде у монастир внадії побожного життя, а відтак затягнуть сироту до себе й визволений з татарської неволі стане рабом вечесного чина, засудженим трудитися в поті чола в смутку, тісноті, убожестві, надіючись царства небесного та переносячи на своїм хребті замість татарської нагайки ігуменську палицю. Знатні бояри їздили на кримський двір роздавати милостиню, бо такий був звичай; цього, що так не зробив, назвуть скупцем, немилосердним, злим... але були і такі, що не задля людського говору або користи, але з чистої милосердности тратили великі гроші на полонників, надіючись, що Господь надгородить їм стократно їх страту по смерті.

Боярин Іван Шереметев на цілу Русь славився тим, що викупляв полонників; і тепер обділяв він щедро полонників на кримськім дворі. Не уступав йому і Алексій Адашев, котрий відмавляв собі всякі роскоші, а лишаючи на свої потреби тільки необхідне, всі свої величезні доходи призначував на діла милосерні. Славна була тоді у Москві вдова Магдалина, родом полька, що приняла всхідну віру, мати дорослих синів, жінка багата і побожна, багато вона роздавала на жебраків, а на викуп і прокормлення бранців ще більше. Тепер тим добродушним людям платити за викуп не треба було; за те вони брали під свою опіку кількадесять полонників з тим, щоби здорових денебудь примістити та подати їм спосіб заробляти собі працею на хліб насущний, а старих та слабих задержати на своїм доживанню.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Вільна Україна, від. 152., відбудуться в середу, 8. березня, в годині 8. вечором, в українській католицькій церковній ґалі на Мортон ул. Проситься всіх членів прийти на означений час. — М. Шумейко, пр.; І. Бакун, кас.; П. Творищук, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться 9. марта, в У. Н. Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Проситься всіх членів прибути на означений час. Також напоминається тих членів, котрі працюють, а винують більшу суму до товариської каси за вкладки, хай кожний старається сплачувати позмозі; товариська каса не буде більше всилати за тих членів, котрі працюють, а не платять ані цента за свої резмета. — П. Ковтун, гол.; К. Кульчицький, кас.; В. Іванців, секр.

В школі.

— Слухайте, діти, — каже учитель, — коли оповідаю вам про впертого й лінивого осла, не дивіться крізь вікно, тільки на мене. На дворі й так нема ніякого осла.

ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, 1938

	Mortuary Fund	Disability Fund	Miscellaneous Trust Funds (Nat'l, Orph's, Concord	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Balance from Previous Year	$3,698,479,77	$75,658.13	$211,339.32	$419,043.66	$363,895.20	$4,768,416.08
Income from January 1, 1938 to December 31, 1938.						
Membership Fees actually received			5,353.68			5,353.68
Assessments or premiums during first 12 months of membership of which all or an extra percentage is used for expense	415,409.00				117,285.44	532.694.44
All other payments or premiums received	11,373.58	21,414.78		28,946.83	15,411.50	77,146.69
Total received from members	426,782.58	21,414.78	5,353.68	28,946.83	132,696.94	615,194.81
Gross interest on mortgage loans less $248.93 accrued interest on mortgages acquired during the year	59,019.03	2,581.28	4,656.42	9,238.89	1,366.43	76,862.05
Gross interest on bonds $56,533.78 and dividends on stocks $100.38, less $6,187.39 accrued interest on bonds acquired during the year	42,342.05	593.60	2,148.29	4,620.05	742.78	50,446.77
Gross. interest on liens and loans on certificates of members	58,340.16			6.65		58,346.81
Gross interest on deposits in trust companies and banks	930.83	10.83		727.78	722.13	2,391.57
Gross income from society's property, including $6,000.00 for society's occupancy of its own building	147,744.19	183.00	8,162.48	9,185.50		165,275.17
Acquisitions thru merger with Concord Soc'y	5,107.00		46,788.25	426.00		52,321.25
Commissions and fees unclaimed and Cancelled					42.72	42.72
Asquisitions of printing plant and book store					37,680.32	37,680.32
Income from printing plant					100.00	100.00
Grants returned to National Fund			508.90			508.90
Orphans Fund			9,946.21			9,946.21
Gross profit on sale or maturity of bonds	22,959.64	399.00	46.87	1,656.81	650.00	25,712.32
Total Income	$ 763,225.48	25,182.49	77,611.10	54,808.51	174,001.32	1,094,828.90
Amounts carried forward	$4,461,705.25	100,840.62	288,950.42	473,852.17	537,896.52	5,863,244.98

	Mortuary Fund	Disability Fund	Miscellaneous Trust Funds (Nat'l, Orph's, Concord	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Amounts brought forward	$4,461,705.25	100,840.62	288,950.42	473,852.17	537,896.52	5,863,244.98
Disbursements from January 1, 1938 to December 31, 1938.						
Death claims	187,902.47			3,202.00		191,104.47
Permanent disability claims		21,516.00				21,516.00
Surrender Values	34,274.71			1,316.07		35,590.78
Dividents to members	46,155.11			741.50		46,896.61
Orphans Fund			21,684.00			21,684.00
National Fund			5,181.61			5,181.61
Transfer of equities to Adult Dept.				6,660.00		6,660.00
Total benefits paid	268,332.29	21,516.00	26,865.61	11,919.57		328.633.47
Commissions and fees on payment by members				15.12	19,333.41	19,348.53
Compensation of managers and agents not paid by commission for services in obtaining new benefit protection				3,179.25	9,985.00	13,164.25
Field supervision and traveling expenses					2,973.43	2,973.43
Grants to New Branches					125.00	125.00
Medical examiners' fees $200.00, Inspection of risk $3,666.00				4.00	3,862.00	3,866.00
Salaries of home office employees, No. 10				4,233.59	3,729.05	7,962.64
Salaries and all other compensation of officers, trustees and committees					9,900.00	9,900.00
Traveling and other expenses of officers, trustees and committees					6,488.82	6,488.82
Insurance Department fees					515.50	515.50
Rent including $6,000.00 for society's occupancy of its own building					6,000.00	6,000.00
General office maintenance and expense				16.29	2,169.85	2,186.14
Advertising, printing and stationery				877.79	6,050.15	6,927.94
Postage, express, telegraph and telephone				300.00	4,300.22	4,600.22
Lodge supplies				254.57	871.91	1,126.48
Official publication				5,700.00	43,140.00	48,840.00
Expense of Supreme Lodge meeting					3,798.47	3,798.47
Legal expense in litigating claims					60.00	60.00
Other legal expenses	209.83				496.16	705.99
Furniture and fixtures					127.11	127.11
Taxes, repairs and other expenses on real estate	94,497.57	486.14	5,272.14	4,861.69		105,119.54
Actuarial and investment service expense				175.00	4,425.18	4,600.18
Bonds of Supreme Officers					506.25	506.25
Robbery Insurance and Rent of Safe Vault					111.00	111.00
Federal and State taxes on wages paid				163.59	528.17	691.76
Concord Fund			764.63			764.63
Maintenance of Printing Plant					987.05	987.05
Gross loss on sale or maturity of ledger assets, viz:						
(a) Real Estate	439.58					439.58
(b) Bonds	3,639.13			4.80		3,643.93
Gross decrease, by adjustment, in book value of ledger essets, viz:						
(a) Real Estate	16,461.14		247.50	100.00		16,808.64
(b) F. H. A. Mortgages over par	1,809.94					1,809.94
(c) Printing Plant and Book Inventory					2,031.51	2,031.51
Total Disbursements	$ 385,389.48	$22,004.14	$ 33,149.88	$ 31,805.26	$132,515.24	$ 604,864.00
Balance before transfer	$4,076,315.77	$78,836.48	$255,800.54	$442,046.91	$405,391.28	$5,258,380.98
Increase by transfers					19,866.04	
Decreased by transfers	386.25		19,479.79			
Balance	$4,075,929.52	$78,836.48	$236,320.75	$442,046.91	$425,247.32	$5,258,380.98

*) This transfer results from the exchange of the old N. F. C. Certificates to new American Experience Certificates and is the surrender charge deducted from the reserve in accordance with the By-Laws.

**) Expense Fund складається з таких фондів: адміністраційного старших членів і дітей, конвенційного й фонду для обезпеки інвестицій і смертности.

SUMMARY OF TRANSFERS

Date of transfer	From the	To the	Amount
April 30, 1938	Orphans Fund	Administration Fund	$19,479.79—Section 47 of By-Laws
Dec. 31, 1938	Mortuary Fund	Contingent Fund	386.25—Section 47 of By-Laws

SUPPLEMENTARY STATEMENT FOR THE YEAR 1938 OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
(Showing detail of Juvenile Fund, Column 4, Pages 2 and 3, of the Financial Statement)

Item No.		Mortuary Fund	Expense Fund	TOTAL
	I—Balance from Previous Year	$ 313,491.84	$ 105,551.82	$ 419,043.66
	II—Income			
2	All other assessments or premiums	20,179.19	8,767.64	28,946.83
12	Gross interest on mortgage loans	7,188.77	2,050.12	9,238.89
14	Gross interest on bonds and stocks, less $333.58	3,722.55	897.50	4,620.05
15	Gross interest on loans to certificate holders	6.65		6.65
16	Gross interest on deposits in banks	128.47	599.31	727.78
18	Gross income from Society's property	7,482.92	1,702.58	9,185.50
21	Acquisitions thru merger with Concord Society	426.00		426.00
37b	Gross profit on sale of bonds	1,656.81		1,656.81
39	Total Income	$ 40,791.36	$ 14,017.15	$ 54,808.51
40	Amounts carried forward	$ 354,283.20	$ 119,568.97	$ 473,852.17
	III—Disbursements			
1	Death Claims	$ 3,202.00	$	$ 3,202.00
5	Surrender values	1,316.07		1,316.07
9	Dividends to members	444.90	296.60	741.50
10	Transfer of equities to Adult Department	6,660.00		6,660.00
11	Total benefits paid	$ 11,622.97	$ 296,60	$ 11,919.57
13	Commissions and fees on payments by members		15.12	15.12
14	Compensation of managers and agents, etc		3,179.25	3,179.25
17	Inspection of risks		4.00	4.00
18	Salaries of home office employees		4,233.59	4,233.59
24	General office maintenance and expenses		16.29	16.29
25	Advertising, printing and stationery		877.79	877.79
26	Postage, express, telegraph and telephone		300.00	300.00
27	Lodge supplies		254.57	254.57
28	Official publication		5,700.00	5,700.00
33	Taxes, repairs and other expenses on real estate	3,959.46	902.23	4,861.69
35	Actuarial and investment service expense		175,00	175.00
38	Federal and State taxes on wages paid		163.59	163.59
42b	Gross loss on sale of bonds	4.80		4.80
43b	Gross decrease by adjustment, FHA mortgages over par	100.00		100.00
44	Total Disbursements	$ 15,687.23	$ 16,118.03	$ 31,805.26
49	Balance	$ 338,595.97	$ 103,450.94	$ 442,046.91

DISTRIBUTION OF ASSETS AND LIABILITIES
(in Juvenile Fund, Column 4, Page 5 showing the Mortuary and Expense Funds)

	Mortuary Fund	Expense Fund	TOTAL
(a) Total Ledger Assets per "Balance"	$ 338,595.97	$ 103,450.94	$ 442,046.91
(b) Add total interest and rents due and accrued	2,452.76	744.39	3,197.15
(c) Add all other non-ledger assets	36.40	24.75	61.15
(d) Gross Assets	$ 341,085.13	$ 104,220.08	$ 445,305.21
(e) Deduct Assets, not admitted	21,576.16		21,576.16
(f) Total Admitted Assets	$ 319,508.97	$ 104,220.08	$ 423,729.05
(g) Total unpaid claims and other current liabilities	613.66	49.37	663.03
(h) Reserves	46,697.00		46,697.00
(i) Total liabilities and reserves	$ 47,310.66	$ 49.37	$ 47,360.03
(k) Unassigned funds	272,198.31	104,170.71	376,369.02
(l) Total to balance	$ 319,508.97	$ 104,220.08	$ 423,729.05

LEDGER ASSETS

Book value of Real Estate	$1,231,902.04	$
Mortgage Loans on Real Estate, first liens, $1,433,858.65; other than first liens, $1,200.00	1,435.058.65	
Liens, loans or other credits on certificate of members	573,591:28	
Book value of Bonds, $1,672,110.72; Stocks 13,285.00	1,685,395.72	
Deposits in trust companies and banks not on interest $185,829.37; on interest $125,570.33	311,399.70	
Notes Receivable on Printing Plant (out of town)	2,750.00	
Printing Plant, equipment and book inventory (home)	18,283.59	
Total Ledger Assets		5,258,380.98

NON-LEDGER ASSETS

Interest due, $1,403.81 and accrued, $10,834.03 on Mortgages	$ 12,237.84	$
Interest due, $3,169.75 and accrued, $2,543.25 on Loans to Certificate holders	5,713.00	
Interest accrued on Bonds not in default	19,928.08	
Interest accrued on Banks Deposits	526.16	
Rents and interest accrued	1,581.50	
Total interest and rents due and accrued		39,986.58
Amortized or investment value of bonds over book value		13.23
Payments actually collected by subordinate Lodges and not yet turned over to Supreme Lodge		830.35
Non-ledger assets of printing plant		1,011.81
Gross Assets		$5,300,222.95

DEDUCT ASSETS NOT ADMITTED

Deposits in suspended banks	908,59	
Book value of bonds over amortized or investment value	25,272.27	
Book value of stocks over market value	10,632.60	
Interest due and accrued on mortgage loans in default	753.55	
Book value of mortgage loan other than first lien	1,200.00	
Liens, loans or other credits in excess of net value of individual certificates	29,059.70	
Notes receivable on printing plant (out of town	2,750.00	
Printing plant, equipment, book inventory and non-ledger assets	19,295.40	89,872.11
Total Admitted Assets		$5,210,350.84

LIABILITIES, RESERVES AND UNASSIGNED FUNDS.

Death benefits due and unpaid	$	$ 7,748.33
Salaries, rents, expenses, commissions, etc., due or accrued	5,967.64	
Estimated amount due or accrued for taxes	6,540.79	
Reserve for Dividends to Members	55,000.00	
Advance payment or premiums	9,494.63	
Unearned interest and rent paid in advance	3,253.77	
Orphans Fund (In trust for beneficiaries under age)	189,776.09	
National Fund (not for insurance purposes)	3,580.52	
Concord Fund (in trust for members of former Concord Societies)	42,341.42	315,954.86
Total Unpaid Claims and Other Current liabilities		$ 323.703.19
Reserve for protection of certificates (adult) (N.F.C. 4% and American Experience 3½%)	2,674,090.00	
Reserve for protection of Juvenile Certificates (Standard Industrial 3½%)	46,697.00	2,720,787.00
Special and Contingency Reserves		20,000.00
Total Liabilities		$3,064,490.19
Unassigned Funds		2,145,860.65
Total to Balance with Admitted Assets		$5,210.350.84

EXHIBIT OF CERTIFICATES

	Number	Amount
Benefit certificates in force December 31, 1938	31,781	$22,426,129.80
Benefit certificates written during the year	4,492	2,664,787.28
Benefit certificates revived during the year	2,163	1,475,456.94
Totals	38,436	$26,566,374.02
Deduct terminated, decreased or transferred during the year	4,781	3,099,935.32
Total benefit certificates in force Dec. 31, 1938	33,655	$23,466,438.70
Benefit certificates terminated by death during 1938	240	195,108.00
Benefit certificates terminated by lapse reported during 1938	4,541	2,904,827.32

EXHIBIT OF DEATH CLAIMS

	TOTAL CLAIMS	
	Number	Amount
Claims unpaid December 31, 1937	8	$ 5,344.80
Claims reported during the year	240	195,108.00
Totals	248	$200,452.80
Claims paid during the year	237	191,104.47
Balance	11	$ 9,348.33
Saved by compromising or scaling down claims during 1938		1,600.00
Claims unpaid December 31, 1938	11	$ 7,748.33

EXHIBIT OF PERMANENT DISABILITY CLAIMS

	TOTAL CLAIMS	
	Number	Amount
Claims reported during the year 1938	620	$21,516.00
Totals	620	$21,516.00
Claims paid during the year 1938	620	$21,516.00

VALUATION EXHIBIT AS OF DECEMBER 31, 1938
Mortuary Funds only

	ADULT	JUVENILE	COMBINED
Total Admitted Assets	$4,065,298.31	$319,508.97	$4,384,807.28
Certificate Reserve	$2,674,090.00	$ 46,697.00	$2,720,787.00
Claims and Accrued Liabilities	79,509.68	613.66	80,123.34
Reserve for Contingencies	20,000.00	—	20,000.00
Total Liabilities	$2,773,599.68	$ 47,310.66	$2,820,910.34
Margin of Safety to Certificate holders	1,291,698.63	272,198.31	1,563,896.94
Totals	$4,065,298.31	$319,508.97	$4,384,807.28
The ratio of admitted assets to to the expected deaths of the total liabilities at December 31, 1938 was	146.6%	675.3%	155.4%
The ratio of actual death losses mortality tables for the year 1938 was	77.6%	25.5%	74.7%
The rate of interest earned on all benefit funds during the year 1938 was	4.6%	4.4%	4.6%

(Signed) LEE J. WOLFE, Actuary

NICHOLAS MURASZKO, Supreme President
DMYTRO HALYCHYN, Sup. Rec. Secretary
ROMAN SLOBODIA, Sup. Fin. Sec.-Treasurer

КІЛЬКО ЗЇДАЄ ЛЮДИНА ЗА 70 ЛІТ.

Хто веде точні рахунки видатків, між ними й на їжу, знає, що рік-річно нагромаджені харчі, що він їх зїв, дали би поважні числа. А одначе не хочеться вірити, що за 70 літ життя людина зїсть 2,000 кґ. товщів, 6,000 бохонців хліба по 2 кґ., 4,000 кґ. мяса, що дало би 3 волів по 700 кґ., 4 телят по 100 кґ., 8 свиней по 150 кґ., 4 вівці по 75 кґ., 300 курок, 75 гусок, 100 голубів, 2,000 риб, 3,000 сардинок, піклінґів, селедців, 189 сотнарів бараболь, 6,000 кґ. ярини, 7,000 кґ. овочів, 6,000 літрів молока, 15,000 літрів пива, 12,-000 літрів кави, 500 кґ. соли, 5,000 яєць, 4,000 кґ. цукру, 1,000 кґ. сира, 10,000 літрів води, не кажучи вже про тісточка, чоколяду, цукорки, вино, лікери і т. д. Все те цифру, що від них крутиться в голові, а однак це не фантазія, а чиста правда. Таке їсть пересічний німець, як пишуть в Европі, якого життєва стопа далеко вища як пересічного українця. Українці в краю їдять менше ріжних мясив, а намагають хлібом і бараболею, замість пива й вина, пють чисту воду. Як би хотіли ті всі харчі, що їх зїсть людина за 70 літ, заладувати на залізничу валку, то треба би до цього багато залізничих вагонів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БАЙОН, Н. ДЖ.

Свято в честь Ольги Басараб.

Жіноче Тов. ім. Ольги Басараб в Байоні відсвяткувало 19 лютого ц. р. річницю геройчної смерти Ольги Басараб, яку замучили поляки 12 лютого 1924 р. Того дня членниці замовили панахиду в церкві і запросили на неї усіх місцевих громадян. На ту панахиду уставлено в церкві портрет покійної геройки. Портрет був убраний в темнозелений вінець з білими живими цвітами, та навкола був обвішаний жовто-синіми стяжками, в середині з чорною стяжкою на знак жалоби. Також всі членниці мали жалібні відзнаки.

Образ геройки відсвіжував в кожнім память про особу, яка віддала для своєї нації все, що людина може віддати — своє життя. В уяві приявних зродився образ трагічної смерти Ольги. Басараб, її муки в польській тюрмі, а заразом завзяття не зрадити своєї ідеї. Її дух остав між нами і він скріпляє нас та вказує на шлях, яким треба йти до національного визволення. Хоч ми тут не можемо йти до безпосередньої боротьби з ворогами,, зате ми можемо своє жертвенністю багато причинитись до підкопання ворожих сил й додати завзяття тим нашим героям, що боряться в фронтових лавах. Українське жіноцтво добре відчуло трагедію Ольги Басараб й память про Неї не загине серед нас ніколи. Віддаваймо честь героям, складаймо жертви на здобуття волі для українського народу, а успіх нашої жертвенної праці вже незадовго побачимо.

О. д-р Дмитро Ґулин, місцевий парох, виголосив на панахиді зворушливу проповідь та закликав до жертви на наших політичних вязнів. Хоч наша громада розбита, тай безробіття велике, то проте жертви були щирі. В церкві збірка принесла $43.61. Розходу було $8.50. Решту, $35.11 вислано через Обєднання на політичних вязнів. До розходу входить: $5 на світло в церкві і $3.50 на перерібку вінка, і на цвіти.

Зложили в часі панахиди по $1: М. Драґанчук, Ксеня Драґанчук, В. Федорик, Анна Федорик, Анна Лаврів, Анастазія Незова, Анастазія Зварич, Софія Курпат, Анна Бусько, Марія Кравчук, Марія Матіяш, Софія Мартинів, Пелагія Польова, Катерина Ґіль, М. Шеґда, п. Порада, В. Софінський, А. Берич, І. Кушнір, С. Хандога, Н. Путас, п. Стахів, Марія Бурбела, Марія Філяк, Ольга Ракецька, Анна Гамкало, Ксеня Готра, Юлія Гординовська, Софія Савран, В. Ґіль; по 50 ц.: Т. Польовий, Явдоня Гондович, Я. Лаврів, Анна Бурбела, Ольга Біганка, Евдокія Біляк, В. Незовий, С. Готра, Катерина Телішевська, А. Бурбела, п. Мартиняк, Гелена Антош; по 35 ц.: Марія Вовчаня, І. Литвин.

Всім жертводавцям, а також жінкам, що тим занимались й отцю пароху за безплатне відправлення панахиди належиться щира подяка.

А. Н.

Професор.

Пані питається служниці:

— Ганю, чи пан професор вже дістав снідання?

— Не знаю, прошу пані!

— То запитайся!

— Я вже питала, але пан професор теж не знає...

---o---

Несправедливість.

Два пияки ідуть до дому. Один подивився на зоряне небо й каже:

— Нема справедливости, — Великий Віз — Малий Віз — а чоловік пішки мусить вертатися додому.

Володимир Бльондиненко, (Ню Йорк).

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО ЕВРОПІ

(3)

Українці в Німеччині.

Організаційна праця на усіх фронтах. Ось це є, що можна сконстатувати по переїзді німецької границі й по першій стрічі з українцями в Німеччині. Їх є менше як у Франції, протеж вони незвичайно активні. І тут подібно як у Франції, їх можна ділити на певні категорії. Тут значно менше заробітничанської еміґрації, а більше студентів та політичної еміґрації. По злуці Німеччини з Австрією, наступило рівнож обеднання всіх українців в певні національні орґанізації. Такою найбільшою українською орґанізацією є „Українське Національне Обеднання" (УНО) з осідком в Берліні та філіями у Відні, Данціґу, Ґрацу, Бремені та інших великих містах Німеччини. На чолі УНО стоїть відомий наш військовий письменник полк. Тиміш Омельченко, а дуже діяльними членами є ґен. Віктор Курманович (знаний і тут в Америці), ґен. Зелінський, ред. Ю. Артюшенко, письменник О. Грицай й інші. УНО має також свій власний орґан „Український Вістник", який крім орґанізаційного життя багато місця присвячує ідеольоґічно-політичним питанням українського націоналізму. І тут велику роботу крім старшої еміґрації, робить українське студенство розкинене по всіх німецьких університетах. Підчас осінньої кризи, українці виявили чималу політичну діяльність. Разом з „Комітетом Оборони Карпатської України") на чолі з інж. Ю. Химинцем) зорґанізували велике віче у Відні, де домагалися повної незалежности Карпатської України та гостро протестували проти польсько-мадярських намагань знищити Карпатську Україну.

Дуже активну діяльність проявила в тому часі Українська Пресова Служба в Берліні, як також інші українські орґанізації чи їх філії. Тут я завважив, що характер краю, в якому перебувають українці, залишає на них свій слід. Коли у Франції, можна начислити багато українських ґруп чи партій, то цього не можна сказати про українців в Німеччині. Майже вся еміґрація обеднана в УНО, та стоїть на соборницько-націоналістичних основах. Це відбивається в пресі (німецькій), це пізнати по вічах, концертах, ріжних обходах і пр. Українці в Німеччині можуть отверто виступати проти всіх окупантів України: поляків, москалів, румунів, мадярів.

Є в Берліні ґрупа т. зз. „гетьманців" Їх провідником являється Скоропис-Йолтуховський. Ця ґрупа поставилась ганебно до смерти бл. п. полк. Е. Коновальця.

Радісним проявом є той факт, що українці в Німеччині починають консолідуватися. Це може не буде комусь миле, але є фактом, що та консолідація наступила під натиском німецького уряду, бо це він натиснув на всі чужинецькі ґрупи і вимагав, щоб вони зорґанізувалися у відповідні національні орґанізації. Отже і українець, як що він себе таким визнавав, мусів конечно приступити до якоїсь української орґанізації. Це дало українцям рівнож певну леґальну користь, бо у випадку безробіття чи якихсь інших клопотів, дані українські орґанізації заступаються за них перед владою. Так є тепер з усіми чужинцями в Німеччині.

Річ ясна, що тяжке положення рідних земель, дика „пацифікація" на ЗУЗ, боротьба за Карпатську Україну, відбились і на українцях в Німеччині Вони реаґували як могли і слали телеґрами до великих держав світа, подібно як це робила українська еміґрація в Америці й Канаді.

Перебуваючи в Німеччині приємно було завважити, що німецька преса писала багато про Україну і ставилась прихильно до змагань українського народу здобути самостійну українську державу. Рівнож мило було слухати радіові комунікати про Україну.

З Німеччини вибрався я, по великих тарапатах з польською візою, на схід.

Ще будучи у Франції, я вже чув, що нова „пацифікація" в повному розгарі, що здовж Підкарпаття (Покуття й Підгіря) бушують польське військо та поліція та нещадно масакрують українців. Я знав, що може статись, та що мені може й відхочеться потім поїздки! Однак до страчення не мав я нічого, а до зиску багато...

Тож можете собі уявити, яке почуття огортало мене, коли я переїхав граничну польську стацію Збоншинь, в напрямі до Варшави, столиці оцього дикого варвара, що так винищує наш український нарід.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З ВІДВИДИН ПАПИ В АМЕРИЦІ.

Кажуть, що теперішній папа Пій XII. був першим кардиналом, що летів літаком. Було це підчас відвидин Америки в 1936. році. Образок показує, як кардинал Пачелі висідає з літака в Бербенксі, в стейті Каліфорнія.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

СЕЙНТ ДЖОЗЕФ, МО.

На поміч Карпатській Україні.

Гром. Петро Рак переслав через Обеднання $25 на Карпатську Україну, які зібрано в часі коляди. Колядою занялись: Теодор Стень, Степан Юркевич, Василь Синайко і Петро Рак. Жертводавцям щира подяка.

—o—

ВИКАЗ ЖЕРТВОДАВЦІВ КОЛЯДИ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ.

34-тий Відділ ОДВУ в Пасейку (Петерсон), Н. Дж.

Колядували: Кідонь, Е. Ковальський, Валигорський, Матвіяс, І. Мечник, Ф. Ґулька, І. Барна, С. Цімко, Н. Кінайлюк, М. Голубко й пані Голубко. Жертвували по $5: В. Матвіяс, Е. Ковальський, І. Білецький; Т. Валигорський $3; по $2: С. Бущак, Г. Кідонь, І. Мечник, А. Галатин; по $1: І. Федчишин, П. Шарґа, Л. Кідонь, С. Дрожджак, А. Похмурська, М. Кметь, В. Матвійчук, М. Бурнас, С. Винярський, А. Зелінський, П. Пелевяк, М. Яблонський, М. Ганьошин, Зіна Лисюкова, Н. Н., П. Криловський, А. Таравська, Ф. Рос, Д. Ванько, І. Грубець, С. Дворецький, М. Спаціяно, Ф. Ґулька, Н. Кінайлюк, О. Семанович, А. Наган, П. Некифорчин, Н. Скула, Ю. Яциняк, Д. Довганюк, Н. Нога, О. Комар, І. Ковальчук, М. Голубко, А. Урбан, К. Василишин, Т. Скоробогатий, В. Балаґорак, С. Бакуменко, С. Цімко, М. Латза, І. Михалик, А. Сливка, М. Гладик, Т. Козяр, Ю. Дутка, Д. Венґрин, І. Дублянщя, А. Сливка, А. Молодович, І. Шафран, П. Рибенський, С. Куча, Й. Березний, Т. Коваль, М. Табачук, о. В. Стех, П. Головачух, о. Федаш, І. Родзябик, М. Ткач, М. Барна, М. Пеленський, Н. Череватий, А. Сороковський, М. Кухар, Г. Тимків, І. Здибель, Й. Молодович, М. Комар, І. Баганець; по 50 ц.: В. Юсипчук, Й. Кумка, О. Ґалик, Г. Кічен, М. Гуцюлюк, М. Онишкевич, З. Непик, Ф. Полиняк, М. Урбан, І. Урбан, Я. Сухий 25ц., Ю. Купінський, І. Барна, К. Шкапяк, А. Білан, Мечник Савка, К. Дутчак, В. Федчишин 25 ц., М. Клипка, М. Миленька, С. Сасовський. Разом $107.

39-тий Відділ ОДВУ в Бабилон, Н. Й.

Колядували: Д. Заверуха, В. Заверуха, О. Бойко, А. Ґловацька, Л. Ґловацька, І. Петровська. Зложили: Д. Мазур $3; В. Джус $2; по $1: І. Петровський, А. Ґловацький, Н. Кріль, П. Ґловацький, Ф. Ґловацький, М. Жуковський, І. Осарчук, А. Андерсон, С. Частун, С. Бемко, М. Турайнський, А. Гутник, О. Холевка, М. Левик, І. Литвин, О. Кіпибіда, Г. Дінеґа, Т. Заверуха, М. Макула, Н. Недоситко, О. Гладкий, К. Ґаларис, Г. Пікула, М. Щурко, С. Ратушний, В. Сосніцький; по 50 ц.: В. Тувій, Т. Скоробогатий, К. Сосніцка, А. Гайнт, Х. Вальшук, Я. Каштан 30 ц.; А. Солімка 25 ц. Разом $35.05.

72-гий Відділ ОДВУ в Сентралії, Па.

Колядували члени 72-го Відділу ОДВУ. Зложили; Яндро Гардиш $5; Г. Борис $3; по $2: В. Масинець, Дж. М. Ґілней, В. Мікаш, І. Лоштин; по $1: Г. Стрепко, Й. Заремба, о. В. Тиктор, В. Грабарович, Н. Андрійчин, П. Максимюк, Т. Палко, І. Михайлечко, Т. Госинець, В. Максимів, А. Бляшка, П. Височанський, І. Надич (мол.), М. Жолобайлюк, О. Надич, І. Линь, Т. Филяк, М. Дудун, І. Лопацій, Н. Лях, Й. Станько, О. Снігур, І. Надич (ст.), Т. Косенич, С. Баландович, М. Сидор, Л. Солоп, В. Федорчук, А. Карпяк, О. Пукша, М. Голійний, М. Комарніцький, І. Чепа (мол.), М. Черепанин, М. Мікаш, Т. Івасіків, В. Волчанський; по 50 ц.: С. Гутник, М. Феґо, М. Милик, Й. Мартинець, П. Смоляк, Н. Смоляк, М. Криніцька, І. Якимик, М. Камінець, О. Феґо, П. Ковальчук, І. Чепа (стар.), М. Козак, Й. Шпиндюк, І. Мартинець, А. Якубяк, М. Зварич; по 25 ц.: П. Амброз, М. Михайлечко, П. Станчак, Ю. Мікаш, П. Піхоцький, П. Митчак, І. Катинський. Разом $65.75.

1-ший Відділ УЧХ-ОДВУ Ню Йорк, Н. Й.

Колядували: Марія Волинська і пані Гук. По $1 жертвували: М. Волинська, Мих. Мельникова, М. Палій, М. Федин, С. Антонишин, Я. Янковський, Р. Мороз, М. Воробець, В. Феця, М. Микитович, А. Сивець, Н. Н., Бруно, Н. Н., Н. Грабовенко, П. Варунок, В. Гук, П. Середа, Ф. Горбатюк 25 ц. Разом $19.25.

75-тий Відділ ОДВУ в Джерзі Сіти, Н. Дж.

Колядували члени 75-го Відділу ОДВУ. По $2 зложили: В. Вагнер В. Костир, С. Гладкий, Т. Фальковський, І. Гусар, М. і Е. Резняк, Г. Шимлій, М. і М. Мацях, С. Кулич; по $1: І. Дубик, Й. Сарантіні, Л. Гладкий, Г. Когут, Рибка, Палькевич Ґуральчук, Вальчук, О. Славський В. Томчук, Ю. Тисаровський, О. Колісник, К. Піддубчишин, Н. Гурак, Д. Вархол, О. Кухар, П. Готра, А. Мандат, А. Мілянович, С. Шимон, О. Кіраш, П. Нестор, Д. Кищей, В. Малиняк, І. Підгорецький, М. Кавочка, М. Хомяк, І. Старанка, В. Жербик, І. Хомінський, М. Турчинський, Т. Барна, Й. Костирка, В. Гаврилюк, І. Грабар, М. Крукар, М. Трусевич, Т. Хвалик, П. Левицькийй, М. Журавський, Я. Хитрин, М. Баран, В. Костів, С. Костів, Л. Болутянський, В. Челак, В. Гіль, П. Чопик, М. Салюк, П. Жуковська, В. Юрків, О. Логин, Т. Наконечний, І. Микитка; по 50 ц.: С. Мисак, Д. Филипчак, К. Барна, П. Маґура, С. Кіцей 75 ц., М. Ґрешко, К. Адамович, Т. Хомяк 35 ц., П. Кавочка 25 ц., Т. Фрич 25 ц., С. Кіцей, А. Світлик, Ю. Новак, Т. Шнайда, С. Маґура, П. Світніцький, А. Труш, Н. Козак. Разом $81.60.

18-тий Відділ ОДВУ в Пасейку, Н. Дж.

Колядували: І. Романчук, О. Березівський, І. Ладичка та членниці 31 від. УЧХ Анна Романчук, Настя Березівська, М. Романчук, Ева Романчук, Анна Броцька, та симпатики Мих. Петрунчак, М. Петрунчак, С. Голутяк. По $2 зложили: О. Боднарчук, Кімак, О. Березівський $5; по $1: В. Бродський, М. Припхан, І. Ладичка, о. В. Дяків, Т. Шевчик, І. Романчук, Д. Мартинюк, М. Микита, І. Дуркот, С. Сороковський, І. Завада, М. Малусович, М. Лупінський, Ф. Малецький, М. Ґерон, С. Гичук, М. Сосонка, С. Маїк, П. Голутяк, „Кліфтон Белрекі", С. Хомяк, Д. Бунґа, С. Швець, Н. Жеребчук, Нюбаер, Н. Шнайдер, І. Хромик, о. В. Федаш, І. Родзябик, Ю. Мельничук, А. Мулик, Д. Лещишин, С. Швець, Н. Жеребчук, А. Попівський, Іліяш (погребник), М. Філь, О. Рапак, М. Петрунчак, Тереса Таверн, М. Масслий, В. Сметана, П. Сова, В. Валик, А. Капко, М. Ґодівз, М. Шевчик, Г. Процович, Л. Сисин, М. Петрушкевич, К. Парубій, І. Лодич, Н. Донський, М. Родзябик, С. Бакуменко, А. Каган, Д. Довгалюк, Г. Вайнлайдер, І. Броновський, І. Кайдаш, В. Комар, Н. Скула, П. Швець, Г. Копач, М. Барна, Н. Н., М. Лелет, Д. Фенканин, М. Табачук, С. Ґудзан, К. Шевчик; по 50 ц.: І. Живіцький, В. Роздільський, А. Ховзун, М. Наконечний, Г. Бакуменко, І. Ковальчик, О. Мацюпа, О. М. Ґавриляк, І. Гаврилів, П. Давидович, Н. Петрина, М. Івашків, Е. Бунґа, І. Дидьо, М. Тот, І. Лакома, М. Калин, Т. Дяк, М. Цяпак, Н. Н., Л. Кіча, П. Андроникшин, А. Дерій, М. Гуцалюк, Т. Коваль, Є. Непик, А. Ференс, Г. Яськів, М. Кузьма, І. Сидор, П. Ільків, Куцак, Цановська, С. Непик, Г. Яциняк, П. Броцький 25 ц. Крім того зібрано на Різдво в українській православній церкві на лісту $1, а дрібними $9.50. Разом $106.50.

17-тий Відділ ОДВУ в Провіденс, Р. Ай.

Колядували: Іван Витязь, Омелян Рекрут, Борис Мостенський, Михайло Дутка, Кість Рекрут. Жертвували по $2: Ст. Саска, о. М. Мостенський, Гр. Бойко; по $1: О. Рекрут, І. Витязь, В. Підгорецький, О. Андрець, Анна Ґораль з Ню Йорку, Ф. Лучка, Г. Лучка, Гр. Дутка, Е. Олійник, П. Наконінський, Іл. Крук, М. Костів, В. Свідер, Кат. Рекрут (мол.), І. Онисько, І. Дерлиця, Д. Зубик, Вол. Рекрут (стар.), Я. Семчук, М. Мамчак, А. Лех, Гр. Болюх; по 50 ц.: А. Ґурняк, І. Жарський, С. Кендибалюк, П. Дорош, М. Пшоновський; К. Ревуцький 25 ц. Збірка в церкві принесла $5.60, на Карпатську Україну $3. 50. Разом $39.85.

Збірка на зборах 177 від. УНС.

На зборах 177 від. УНС, п. Омелян Рекрут зібрав на Карпатську Україну вище наведену суму $3.50, яку переслано разом з колядою через Центральну Управу ОДВУ.

(Дальше буде).

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (51)

Тетан нахмарився і рішуче заперечив головою, коли Тарзан зажадав від нього, щоб той провадив його до міста Атару. „Я є тоботіян", почав Тетан, „а атарці це наші найтяжчі вороги. А навіть колиб я міг вести тебе туди, то я цього не зробив би, бо атарці це жорстокі і дикі люди, які відразу вбилиб тебе. До цього я не можу допустити".

А тимчасом білопері воїни, що окружили були Атона Тому та Ляль Таска, згуртувались знов у ряди, та попрямували до великого човна, що стояло на ріці. Грізні обличчя вояків виразно вказували, що найменший спротив закінчиться смертю. Коли всі повсідали до човна і взяли весла в руки, їх командант закричав: „Тепер до міста Атару".

Томові пройшли мурашки по тілі. Цеж місто про яке він так довго мріяв. Гребці почали рівненько гребти, а човно подалось горі рікою мов стріла. Через кілька хвилин човно запустилось в тунель гори, через який плила ріка. А ще далі човен вийшов знов на денне світло. Перед глядачами розложились на берегах два чудові фантастичні міста.

Це було озеро, в кратері вульканічної гори Туен Бака. По берегах озера слідна була розкішна ростня. Том і Таск із захопленням гляділи на це чудо. Та втім Таск сіпнув Тома за рукав і вказав на дно озера. Крізь чистеньку і прозору воду можна було виразно завважити чудовий замок на дні озера. Та це був тільки початок тих чуд, що вони мали бачити.